

 Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Objęcie spółki komandytowo-akcyjnej zakresem podmiotowym
dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121
zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132
w odniesieniu do transgranicznego przekształcenia,
łączenia i podziału spółek

dr Paweł Mazur

 Prawo prywatne
Warszawa 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Konkluzje	5
3. Charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej	6
4. Autonomiczna definicja pojęcia „spółka kapitałowa” w prawie unijnym	9
5. Spółka komandytowo-akcyjna jako spółka kapitałowa w rozumieniu dyrektywy 2019/2121 i 2017/1132	11
6. Spółka komandytowo-akcyjna jako spółka Przejmująca w transgranicznych Połączeniach spółek	13
7. Spółka komandytowo-akcyjna w transgranicznych przekształceniach spółek	16
8. Spółka komandytowo-akcyjna w transgranicznych podziałach spółek	17
9. Postulat ujednoczenia przepisów o krajowych i transgranicznych transformacjach spółek komandytowo-akcyjnych	18
Bibliografia	20

1. Wprowadzenie

- 1.1. Przedmiotem analizy jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy spółki komandytowo-akcyjne utworzone zgodnie z prawem polskim są objęte zakresem podmiotowym dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121 zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do transgranicznego przekształcania, łączenia i podziału spółek¹ (dalej: Dyrektywa 2019/2121).
- 1.2. W razie udzielania pozytywnej odpowiedzi na to pytanie i w efekcie w razie uznania, że spółki komandytowo-akcyjne mogą występować jako spółki przejmujące lub nowo związane w transgranicznych połączeniach oraz posiadają zdolność do dokonywania podziałów transgranicznych, analizie zostanie poddana zasadność liberalizacji krajowych przepisów, odnoszących się do połączeń i podziałów spółek komandytowo-akcyjnych.
- 1.3. Ze względu na fakt, że udzielenie odpowiedzi na pytania postawione w pkt. 1.1. oraz 1.2. jest pochodną dokonania oceny natury prawnej spółki komandytowo-akcyjnej, dalsze rozwiązania zostaną poprzedzone analizą cech osobowych i kapitałowych tego rodzaju podmiotów.

2. Konkluzje

- 2.1. Spółka komandytowo-akcyjna jest spółką o charakterze hybrydowym, łączącym cechy spółek osobowych i spółek kapitałowych. Polski ustawodawca opowiedział się za przyznaniem spółce komandytowo-akcyjnej statusu spółki osobowej, jednak nie jest to rozwiązanie oczywiste i podjęcie innej decyzji przez ustawodawcę było możliwe, tym bardziej, że przemawiają za tym argumenty prawno-porównawcze.
- 2.2. Pojęcie „spółka kapitałowa” ma w prawie unijnym autonomiczne znaczenie. Możliwe jest uznanie, że spółka będąca w prawie krajowym kwalifikowana jako spółka osobowa, na gruncie dyrektyw unijnych powinna być uznawana za spółkę kapitałową.

¹ Dz. Urz. UE L 321 z 12.12.2019 r., s. 1.

- 2.3. Na potrzeby Dyrektywy 2019/2121, za spółkę kapitałową powinna być uznawana polska spółka komandytowo-akcyjna. Zatem, do spółek komandytowo-akcyjnych mają zastosowanie przepisy Dyrektywy 2019/2121, odnoszące się do transgranicznych połączeń, podziałów i przekształceń spółek kapitałowych. Pominiecie spółki komandytowo-akcyjnej przy wdrażaniu Dyrektywy 2019/2121 do prawa polskiego narażałoby na zarzut dokonania jej nieprawidłowej implementacji.
- 2.4. Stan, w którym możliwe jest dokonanie transgranicznych połączeń, w których spółka komandytowo-akcyjna występuje jako spółka przejmująca albo spółka nowo zawiązana oraz transgranicznych podziałów spółek komandytowo-akcyjnych, przy niedopuszczalności przeprowadzania analogicznych transformacji bez wątku transgranicznego byłby nieuzasadniony i nielogiczny. Z tego powodu zasadna jest liberalizacja przepisów odnoszących się do krajowych połączeń i podziałów spółek komandytowo-akcyjnych.
- 2.5. Dokonanie fragmentarycznej ingerencji ustawodawcy w uregulowania odnoszące się do spółki komandytowo-akcyjnej może doprowadzić do dalszego zaburzenia przyjętego przez ustawodawcę typologicznego podziału na spółki osobowe i spółki kapitałowe oraz systematyki kodeksu spółek handlowych². Właściwszym rozwiązaniem może się okazać szersza reforma przepisów odnoszących się do spółki komandytowo-akcyjnej i przyznanie jej statusu spółki kapitałowej. Takie rozwiązanie jest od lat postulowane w doktrynie.

3. Charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej

- 3.1. Na potrzeby kodeksu spółek handlowych, spółka komandytowo-akcyjna jest uznawana za spółkę osobową. O takim jej zaszeregowaniu w sposób jednoznaczny przesądził ustawodawca (art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h.). Taka kwalifikacja prawna spółki komandytowo-akcyjnej nie jest jednak bezdyskusyjna i nie oznacza, że na potrzeby regulacji innych niż Kodeks spółek handlowych, spółki komandytowo-akcyjnej nie można uznać za spółkę kapitałową.
- 3.2. W doktrynie jako cechy spółek osobowych wskazuje się: i) osobiste prowadzenie działalności dla realizacji określonego celu przez wspólników, co nadaje spółce charakter związku osób; ii) osobisty charakter stosunku członkostwa i prawa wspólników, który sprawia, że ogół praw i obowiązków wspólnika w spółce co do zasady nie może być przenoszony na osoby trzecie; iii) solidarną odpowiedzialność wspólników

² Ustawa z dnia 15.09.2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1526); dalej: k.s.h.).

za zobowiązania spółki³; oraz iv) oparcie na zasadach równości uprawnień i jednomyślności⁴. Do cech spółek kapitałowych zalicza się natomiast: i) powierzenie prowadzenia spraw spółki organowi menedżerskiemu; ii) łatwą zbywalność praw udziałowych i zmienność składu osobowego wspólników; iii) osobowość prawną oraz brak odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki; oraz iv) oparcie na zasadach rządów większości oraz proporcjonalności⁵.

- 3.3. Poza przypadkami modelowymi, takimi jak spółka jawna oraz spółka akcyjna (zwłaszcza w modelu spółki publicznej), jednoznaczne przyporządkowanie danej spółki do wspomnianych kategorii jest niemożliwe, ze względu na ich hybrydowy charakter⁶. Jak słusznie wskazują Stanisław Sołtysiński i Paweł Moskwa „doktrynalne wyróżnienie spółek kapitałowych, podobnie jak spółek osobowych, ma charakter typologiczny, biorąc za podstawę nasilenie ich charakterystycznych cech”⁷.
- 3.4. Ułomność dychotomicznego podziału spółek na spółki osobowe i spółki kapitałowe zauważalna jest w przypadku spółek komandytowo-akcyjnych, które posiadają cechy typowe dla obu wspomnianych kategorii. Pozycja komplementariusza jest charakterystyczna dla spółek osobowych – prowadzi on sprawy spółki (art. 140 § 1 k.s.h.) i reprezentuje ją (art. 137 § 1 k.s.h.) oraz ponosi osobistą i nieograniczoną odpowiedzialność za jej zobowiązania (art. 125 k.s.h.). Patrząc na spółkę komandytowo-akcyjną z perspektywy pozycji akcjonariusza, dostrzegalne są jednak silne cechy kapitałowe, takie jak ograniczona odpowiedzialność za zobowiązania spółki (art. 135 k.s.h.) czy ograniczenie zobowiązań akcjonariusza względem spółki do wniesienia wkładu (art. 128 k.s.h.). Do kapitałowych cech spółki komandytowo-akcyjnej należy również istnienie w niej organów takich jak rada nadzorcza (art. 142-143 k.s.h.) i walne zgromadzenie (art. 146 k.s.h.)⁸.
- 3.5. W tych okolicznościach przypisanie przez ustawodawcę spółki komandytowo-akcyjnej w art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h. do kategorii spółek osobowych nie było wyborem oczywistym i stanowiło wyraz chęci uwypuklenia i wzmocnienia tych cech spółki komandytowo-akcyjnej, które miały być kluczowe z punktu widzenia jej celu gospodarczego.
- 3.6. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy – Kodeksu spółek handlowych spółka komandytowo-akcyjna jest „typ[em] spółki osobowo-kapitałowej”, która została ukształtowana „z myślą o ochronie przedsiębiorców, którzy zamierzają dokapitalizować

³ A. Szajkowski, [w:] A. Szajkowski (red.), *Prawo spółek osobowych. System prawa prywatnego*, t. 16, Warszawa 2016, s. 51.

⁴ Por. S. Sołtysiński, P. Moskwa, [w:] S. Sołtysiński (red.), *Prawo spółek kapitałowych. System Prawa Prywatnego*, t. 17a, Warszawa 2015, s. 4; A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2012, komentarz do art. 4 k.s.h., nt 8.

⁵ S. Sołtysiński, P. Moskwa, [w:] S. Sołtysiński (red.), *Prawo...*, s. 4.

⁶ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, komentarz do art. 4 k.s.h., nt 8.

⁷ S. Sołtysiński, P. Moskwa, [w:] S. Sołtysiński (red.), *Prawo...*, s. 3.

⁸ A. Szumański, [w:] W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, Warszawa 2019, s. 156.

(przez emisję akcji) swoje przedsiębiorstwo, posiadające z reguły ugruntowaną pozycję na rynku, nie chcąc równocześnie narażać się na niebezpieczeństwo wrogiego przejęcia”⁹. Jak wynika ze wspomnianego uzasadnienia, to właśnie chęć zabezpieczenia spółek komandytowo akcyjnych przed wrogimi przejęciami wpłynęła na ukształtowanie spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki osobowej¹⁰. Jednocześnie, w uzasadnieniu stwierdzono, że spółka komandytowo-akcyjna „jest (...) bardziej «komandytowa» (model niemiecki i francuski) niż «akcyjna» w postaci odmiany spółki akcyjnej (model szwajcarski i włoski)”¹¹. Takie podejście miało lepiej odpowiadać założonemu celowi regulacji, a więc stworzeniu formy prawnej, która umożliwiła pozyskiwanie kapitału od pasywnych inwestorów, przy jednoczesnym pozostawieniu prowadzenia spraw spółki w rękach aktywnych wspólników, skutecznie chronionych przed utratą wpływu na zarządzanie nią w drodze wrogiego przejęcia.

- 3.7. Najważniejszą konsekwencją przypisania danej spółki do kategorii spółek osobowych jest odpowiednie stosowanie przepisów o spółce jawnej do spraw nieuregulowanych w przepisach odnoszących się do danej spółki. Taka zasada znajduje zastosowanie również do spółki komandytowo-akcyjnej, w przypadku której w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy o spółce jawnej (art. 126 § 1 pkt 1 k.s.h.)¹². W intencji twórców k.s.h. takie podejście i ukształtowanie spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki „bardziej «komandytowej» niż akcyjnej” miało umożliwić lepsze przystosowanie jej do jej głównego celu, w postaci ochrony przed wrogimi przejęciami¹³.
- 3.8. Wybór dokonany przez ustawodawcę w art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h. nie był jednak oczywisty. Wskazuje na to analiza prawno-porównawcza¹⁴. W państwach europejskich występują dwa modele spółek komandytowo akcyjnych: model francusko-niemiecki oraz model włosko-szwajcarski. W każdym z nich regulacja spółki komandytowo-akcyjnej nie ma charakteru zupełnego. *Criterion divisionis* stanowi to, jakie normy należy stosować w sprawach nieuregulowanych przepisami, odnoszącymi się *stricte* do spółki komandytowo-akcyjnej. W modelu francusko-niemieckim są to normy odnoszące się do spółki komandytowej, co ma czynić spółkę komandytowo-akcyjną spółką „bardziej komandytową niż akcyjną”¹⁵. Model szwajcarsko-włoski uwypukla kształtuje spółkę

⁹ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy – Kodeks spółek handlowych, Sejm III Kadencji, druk 1687, s. 32.

¹⁰ Uzasadnienie rządowego projektu..., Sejm III Kadencji, druk 1687, s. 32.

¹¹ Uzasadnienie rządowego projektu..., Sejm III Kadencji, druk 1687, s. 33.

¹² A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, komentarz do art. 4 k.s.h., nt 7.

¹³ A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo...*, s. 159.

¹⁴ Zob. szerzej na ten temat w literaturze polskiej: A. Kidyba, *Spółka komandytowo-akcyjna w Niemczech i w projekcie prawa spółek handlowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 3, s. 1; M. Bieniak, *Spółka komandytowo-akcyjna w kodeksie spółek handlowych na tle regulacji włoskiego kodeksu cywilnego*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 12, s. 21; C. Podsiadlik, *Spółka komandytowo-akcyjna w prawie francuskim w aspekcie projektowanych zmian Kodeksu handlowego*, „Prawo Spółek” 1998, nr 4, s. 15; R. Lewandowski, *Spółka komandytowo-akcyjna w prawie brytyjskim na tle prawno-porównawczym*, „Prawo Spółek” 2005, nr 12, s. 23.

¹⁵ A. Szajkowski, [w:] A. Szajkowski (red.), *Prawo...*, t. 16, s. 1249.

komandytowo-akcyjną jako podtyp spółki akcyjnej. To przepisy odnoszące się do tej ostatniej, znajdują zastosowanie w sprawach nieuregulowanych¹⁶.

- 3.9. Fakt, że rozwiązania polskie wpisują się w model francusko-niemiecki (polska regulacja spółki komandytowo-akcyjnej w szerokim stopniu czerpie ze wzorców niemieckich)¹⁷ nie jest kluczowy do dokonania kwalifikacji prawnej spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki osobowej. W prawie niemieckim bowiem spółkę komandytowo-akcyjną uznaje się za spółkę kapitałową¹⁸. W podobny sposób klasyfikuje się ją również w prawie większości innych państw europejskich¹⁹. Wyjątek w tym zakresie stanowi prawo polskie, a także prawo portugalskie i hiszpańskie²⁰.
- 3.10. Podsumowując tę część rozważań, należy stwierdzić, że spółka komandytowo-akcyjna nie daje się jasno sklasyfikować jako spółka kapitałowa lub jako spółka osobowa. W większości państw obcych spółkę komandytowo-akcyjną uznaje się za spółkę kapitałową, przyjmując że posiada ona również cechy osobowe²¹. W Polsce, na potrzeby k.s.h., przyjęto odmienną klasyfikację, co w założeniu ustawodawcy miało wpłynąć na ściślejsze związanie spółki z aktywnymi inwestorami (z reguły założycielami) i chronić ich przed utraty kontroli nad spółką w razie podjęcia przez nich decyzji o pozyskaniu finansowania kapitałem.

4. Autonomiczna definicja pojęcia „spółka kapitałowa” w prawie unijnym

- 4.1. Przesądzenie, w art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h., że na potrzeby polskiego prawa spółek spółkę komandytowo-akcyjną należy uznawać za spółkę osobową, nie świadczy o tym, że niedopuszczalne jest dokonanie odrębnej jej klasyfikacji na potrzeby innych ustaw. Jak wskazano w pkt. 3 powyżej, spółka komandytowo-akcyjna ma charakter hybrydowy i uprawniona jest jej kwalifikacja zarówno jako spółki kapitałowej, jak i spółki osobowej.
- 4.2. Uznanie spółki komandytowo-akcyjnej za spółkę kapitałową może być wymagane przy stosowaniu prawa unijnego. Kwestię tę przesądził Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z 22.05.2015 r. w sprawie C-357/13, *Drukarnia Multipress sp. z o.o. przeciwko Ministrowi Finansów*²² (dalej: orzeczenie *Drukarnia Multipress sp. z o.o.*). W stanie faktycznym, który leżał u podstaw wspomnianego orzeczenia, spółka z ograniczoną

¹⁶ A. Szajkowski, [w:] A. Szajkowski (red.), *Prawo...*, t. 16, s. 1249.

¹⁷ A. Szumański, [w:] W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo...*, s. 159.

¹⁸ Zob. G. Bachmann, [w:] G. Spindler, E. Stilz (red.), *Kommentar zum Aktiengesetz*, Beck.online 2021, komentarz do § 278 AktG, nb. 24.

¹⁹ A. Szumański, [w:] W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo...*, s. 159.

²⁰ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, *Kodeks...*, komentarz do art. 4 k.s.h., nt 4.

²¹ Zob. G. Bachmann, [w:] G. Spindler, E. Stilz (red.), *Kommentar...*, komentarz do § 278 AktG, nb. 24.

²² ZOTSiS 2015, nr 4, poz. I-253.

odpowiedzialnością złożyła wniosek do Ministra Finansów o udzielenie pisemnej interpretacji przepisów polskiej ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych²³, w zakresie tego, czy czynności przekształcenia jej w spółkę komandytowo-akcyjną, a następnie podwyższenie kapitału zakładowego poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego w postaci akcji innej spółki komandytowo-akcyjnej, akcji spółki akcyjnej oraz udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością powinny być objęte podatkiem od czynności cywilnoprawnych. Wnioskodawca twierdził, że spółka komandytowo-akcyjna jest spółką kapitałową w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2008/7/WE²⁴, a zatem, na podstawie innych przepisów wspomnianej dyrektywy, czynności przekształcenia nie mogą być objęte podatkiem od czynności cywilnoprawnych.

- 4.3. Minister Finansów w interpretacjach indywidualnych uznał stanowisko wnioskodawcy za nieprawidłowe i stwierdził, że spółka komandytowo-akcyjna nie stanowi spółki kapitałowej w rozumieniu dyrektywy 2008/7/WE, ponieważ nie została uwzględniona w wykazie spółek kapitałowych w poszczególnych państwach, zawartym w załączniku I do omawianej dyrektywy. Rozpatrujący skargę na interpretację indywidualną Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym, czy spółka komandytowo-akcyjna może być uznawana za spółkę kapitałową w rozumieniu Dyrektywy 2008/7/WE.
- 4.4. Rozpoznając sprawę, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że art. 2 dyrektywy 2008/7/WE ujmuje szeroko pojęcie spółki kapitałowej. Na potrzeby wspomnianej dyrektywy pojęcie to obejmuje nie tylko spółki kapitałowe wskazane przez państwa członkowskie w załączniku I (w przypadku Polski: spółkę akcyjną oraz spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością) lecz również każdy inny podmiot, spełniający kryteria zwyczajowo stosowane dla scharakteryzowania spółki kapitałowej, wymienionej w art. 2 ust. 1 lit. b) i c) dyrektywy 2008/7/WE²⁵.
- 4.5. Podejście zaprezentowane przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej potwierdza, że klasyfikacja spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki osobowej lub kapitałowej nie jest jednoznaczna, a jej zaszeregowanie dokonane w art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h. nie jest rozstrzygające przy stosowaniu prawa unijnego. Jak stwierdził w swej opinii poprzedzającej wydanie omawianego orzeczenia Rzecznik Generalny Unii Europejskiej, „względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasada równego traktowania wskazują na to, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu,

²³ Ustawa z 9.09.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 815).

²⁴ Dz. Urz. UE L 46 z. 21.02.2008 r., s. 11.

²⁵ Zob. D. Horodyński, *Spółka komandytowo-akcyjna jako spółka kapitałowa. Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 22.4.2015 r., C-357/13, „Monitor Podatkowy” 2016, nr 4, s. 44.*

należy zwykle nadać w całej Unii Europejskiej autonomiczną wykładnię. Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy 2008/7 określa w sposób wiążący i jednolity dla wszystkich państw członkowskich spółki, które należy uznać za spółki kapitałowe w rozumieniu tej dyrektywy. (...) [W]ynika z tego, że wskazany przepis ustanawia autonomiczne pojęcie „spółki kapitałowej” i zrównanego z nią podmiotu, wymagając jednocześnie, aby spółkami tymi były spółki, przedsiębiorstwa, stowarzyszenia lub inne osoby prawne w rozumieniu prawa krajowego”²⁶.

- 4.6. Podsumowując, w orzeczeniu *Drukarnia Multipress sp. z o.o.* Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że wbrew jednoznaczному brzemieniu przepisu art. 4 § 1 pkt 1 k.s.h., spółka komandytowo-akcyjna może być uznana za spółkę kapitałową na potrzeby stosowania przepisów prawa unijnego.

5. Spółka komandytowo-akcyjna jako spółka kapitałowa w rozumieniu dyrektywy 2019/2121 i 2017/1132

- 5.1. Dyrektywa 2019/2121 reguluje transgraniczne przekształcenia spółek kapitałowych i zmienia Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek²⁷ (dalej: Dyrektywa 2017/1132, a po zmianach wprowadzonych Dyrektywą 2019/2121: Znowelizowana Dyrektywa 2017/1132).
- 5.2. Podobnie jak w przypadku dyrektywy 2008/7/WE analizowanej w orzeczeniu *Drukarnia Multipress sp. z o.o.* należy przyjąć, że używane w Znowelizowanej Dyrektywie 2017/1132 pojęcie „spółka kapitałowa” ma charakter autonomiczny i oderwany od sposobu jego rozumienia w prawie krajowym. Zatem, spółka uznawana zgodnie z krajowym prawem handlowym za spółkę osobową może być kwalifikowana jako spółka kapitałowa na potrzeby Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132 i *vice versa*.
- 5.3. Zgodnie ze Znowelizowaną Dyrektywą 2017/1132, m.in. na potrzeby przepisów o transgranicznych przekształceniach spółek (art. 86b pkt. 1 i 2 Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132), transgranicznych połączeń spółek (art. 119 ust. 1 lit. a Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132) oraz transgranicznych podziałów spółek (art. 160b pkt 1) przez spółkę kapitałową, należy rozumieć spółkę, wskazaną w załączniku 2 Dyrektywy 2017/1132. Zgodnie ze wspomnianym załącznikiem, w Polsce przez spółki kapitałowe należy rozumieć spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, spółkę akcyjną oraz spółkę komandytowo-akcyjną. Załącznik wymienia również odpowiedniki spółki komandytowo-akcyjnej, utworzone zgodnie z prawem innych państw członkowskich.

²⁶ Opinia Rzecznika Generalnego Unii Europejskiej z 18.12.2014 r., sprawa C-357/13, p. 23, s. 1.

²⁷ Dz. Urz. UE L 169 z 30.06.2017 r., s. 46.

- 5.4. Zatem, należy przyjąć, że na gruncie Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132 pojęciem „spółka kapitałowa” należy objąć również spółkę komandytowo-akcyjną. Tym samym, przepisy Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132, regulujące transgraniczne przekształcenia, połączenia i podziały spółek powinny znaleźć pełne zastosowanie do spółek komandytowo-akcyjnych.
- 5.5. Należy zauważyć, że autonomiczny charakter rozumienia pojęcia „spółka kapitałowa” na gruncie prawa unijnego został dostrzeżony przy okazji implementowania do prawa polskiego poprzednio obowiązujących w tym zakresie aktów prawa unijnego, w tym Dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych²⁸ (dalej: Dziesiąta Dyrektywa). Jak wskazywano w uzasadnieniu projektu ustawy nowelizującej k.s.h. w celu implementacji Dziesiątej Dyrektywy²⁹, „[d]efinicję spółek kapitałowych w rozumieniu Dyrektywy zawiera jej art. 2 pkt 1, który jako spółkę kapitałową określa m. in. (art. 2 pkt 1 lit. a) spółkę, o której mowa w art. 1 Dyrektywy 68/151/EWG. W przypadku Polski obejmuje to spółkę z o.o., spółkę akcyjną i spółkę komandytowo-akcyjną³⁰”. „[P]ojęcie spółki kapitałowej, użyte w tytule oraz w art. 1 Dyrektywy, należy interpretować w sposób autonomiczny, tzn. niezależnie od znaczenia tych pojęć w krajowych systemach państw członkowskich. Dyrektywa nie definiuje zatem spółek kapitałowych w rozumieniu przyjętym w prawie polskim, ale w specyficznym znaczeniu, przyjętym na potrzeby Dyrektywy³¹”.
- 5.6. Podsumowując, na potrzeby wykładni Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132 oraz implementacji Dyrektywy 2019/2121 pojęcie „spółka kapitałowa” należy rozumieć w sposób autonomiczny. W odniesieniu do przepisów o transgranicznych przekształceniach, połączeniach i podziałach spółek kapitałowych, pod pojęciem tym należy rozumieć również polską spółkę komandytowo-akcyjną. Takie podejście ma poparcie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i odpowiada podejściu polskiego ustawodawcy, zastosowanemu przy okazji implementacji Dziesiątej Dyrektywy, regulującej kwestię transgranicznych połączeń spółek kapitałowych w czasie, w którym przepisy regulujące tę kwestię były wdrażane do prawa polskiego.

²⁸ Dz. Urz. UE L 310 z 25.11.2005 r., s. 1.

²⁹ Ustawa z dnia 25.04.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 86 poz. 524).

³⁰ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych, Sejm VI kadencji, druk nr 68, s. 18.

³¹ Uzasadnienie rządowego projektu..., Sejm VI kadencji, druk nr 68, s. 20.

6. Spółka komandytowo-akcyjna jako spółka Przejmująca w transgranicznych Połączeniach spółek

- 6.1. Przed uchwaleniem Dyrektywy 2019/2121 transgraniczne połączenia spółek kapitałowych były uregulowane w prawie unijnym przez Dziesiątą Dyrektywę, a następnie Dyrektywę 2017/1132. Wspomniane regulacje opierały się jednak, w zakresie niezbędnym do ustanowienia wspólnego minimalnego standardu procedury łączenia, na zasadzie minimalnej ingerencji w przepisy krajowe o łączeniu spółek³². Zgodnie z pkt. 2 motywów Dziesiątej Dyrektywy „[p]rzepisy państw członkowskich powinny dopuszczać połączenie transgraniczne krajowej spółki kapitałowej ze spółką kapitałową z innego państwa członkowskiego, jeżeli prawo krajowe danych państw członkowskich dopuszcza łączenie się tego typu spółek”. Zasadę, zgodnie z którą procedura połączenia transgranicznego powinna być dostępna jedynie dla tych typów spółek, które posiadają zdolność łączeniową na gruncie krajowym, wdrażał art. 4 ust. 1 Dziesiątej Dyrektywy. Tożsame ograniczenie przeniesiono następnie do pkt. 55 motywów Dyrektywy 2017/1132 oraz do jej art. 121 ust. 1 lit a.
- 6.2. W czasie implementacji Dziesiątej Dyrektywy prawo polskie zezwalało co prawda na łączenie się spółki kapitałowej ze spółką osobową (taką jak spółka komandytowo-akcyjna), ale spółka osobowa nie mogła być spółką przejmującą lub nowo zawiązaną (art. 491 § 1 k.s.h.). Zatem polski ustawodawca był zobowiązany do wdrożenia regulacji umożliwiających transgraniczne połączenia spółek komandytowo-akcyjnych, jednak tylko w zakresie, w którym spółka komandytowo-akcyjna jest spółką przejmowaną. Umożliwienie transgranicznych połączeń z udziałem spółek komandytowo-akcyjnych jako spółek przejmujących nie było wymagane.
- 6.3. Taki właśnie wariant przyjęto, wprowadzając do Kodeksu spółek handlowych przepis art. 491 § 1³³, zgodnie z którym „[s]półka kapitałowa oraz spółka komandytowo-akcyjną mogą łączyć się ze spółką zagraniczną, o której mowa w art. 2 pkt 1 dyrektywy 2005/56/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych (Dz. Urz. UE L 310 z 25.11.2005, str. 1), utworzoną zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa-strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i mającą siedzibę statutową, zarząd główny lub główny zakład na terenie Unii Europejskiej lub państwa-strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym (połączenie transgraniczne). Spółka komandytowo-akcyjna nie może jednakże być spółką przejmującą albo spółką nowo zawiązaną”.

³² A. Opalski, *Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych*, „Monitor Prawniczy” 2008, nr 15 (dodatek), s. 24.

³³ Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25.04.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych.

- 6.4. Na ułomność przyjętego rozwiązania zwrócono uwagę już w uzasadnieniu projektu ustawy, która je wprowadzała. Jego autorzy wskazywali: „że sytuacja, w której spółka komandytowo-akcyjna może występować wyłącznie w roli spółki przejmowanej, jest stanem niekorzystnym, zarówno przy łączeniach krajowych, jak i transgranicznych. W polskiej praktyce obrotu spółki komandytowo-akcyjne odgrywają wprawdzie dotąd znaczenie marginalne, jednak generalne pozbawienie ich zdolności do przejmowania innych podmiotów nie zasługuje na aprobatę. Z istoty konstrukcji spółki komandytowo-akcyjnej wynika, iż może ona służyć prowadzeniu przedsięwzięć na wielką skalę. Spółki o takiej charakterystyce występują w praktyce zagranicznej. Spółka komandytowo-akcyjna powinna zatem dysponować prawną możliwością przejmowania (niekiedy dużo mniejszych od siebie) spółek kapitałowych. Pierwotną przyczyną ułomnej zdolności łączeniowej spółki komandytowo-akcyjnej jest jej zakwalifikowanie w prawie polskim do spółek osobowych (art. 125 K.s.h.). W przyszłości wskazane wydaje się rozważenie zmiany tego stanu na rzecz kwalifikacji spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki kapitałowej. Przemawia za tym szereg argumentów, których przedstawienie wykraczałoby poza zakres niniejszego uzasadnienia. Kwalifikacja spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki kapitałowej otworzyłaby drogę do uchylecia zakazu występowania przez nią w roli spółki przejmującej (nowo zawiązanej), a tym samym umożliwiłaby pełną implementację [Dziesiątej – dop. P.M.] Dyrektywy w odniesieniu do tej spółki. Na obecnym etapie implementacja ta ma charakter jedynie częściowy”³⁴.
- 6.5. Wątpliwości co do sposobu implementacji Dziesiątej Dyrektywy w zakresie zdolności połączeniowej spółki komandytowo-akcyjnej zgłaszali również przedstawiciele doktryny, którzy argumentowali, że brak możliwości występowania tego typu spółek w charakterze podmiotu przejmującego lub nowo zawiązanego zmniejsza ich konkurencyjność wobec spółek komandytowo-akcyjnych z innych państw³⁵.
- 6.6. Na gruncie Znowelizowanej Dyrektywa 2017/1132 utrzymanie dotychczasowego modelu, w którym spółka komandytowo-akcyjna nie może być spółką przejmującą lub spółką nowo zawiązaną, nie będzie już dłużej możliwe. Dyrektywa 2019/2121 uchyła bowiem przepis art. 121 ust. 1 lit. a Dyrektywy 2017/1132, który przewidywał, że połączenia transgraniczne są dopuszczalne jedynie między typami spółek, na których łączenie zezwala prawo krajowe danych państw członkowskich. Uchylenie wspomnianego przepisu pozwala zakładać, że implementując Dyrektywę 2019/2121,

³⁴ Uzasadnienie rządowego projektu..., Sejm VI kadencji, druk nr 68, s. 21.

³⁵ M. P. Wiórek, [w:] R. Potrzebacz, T. Siemiątkowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł IV. Łączenie, podział i przekształcanie spółek. Tytuł V. Przepisy karne. Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepisy końcowe*, Warszawa 2011, komentarz do art. 491 k.s.h., nt. 14; K. Kohutek, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 25 kwietnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych*, Warszawa 2008, LEX, komentarz do art. 491, nt. 1.5; A. Opalski, *Transgraniczne łączenie spółki – nowy sposób koncentracji przedsiębiorców w prawie polskim*, „Rejent” 2008, nr 7–8, s. 21.

należy stworzyć mechanizmy pozwalające na transgraniczne transformacje wszystkich spółek, wskazanych w złączniku 2 Dyrektywy 2017/1132, choćby nie miały one zdolności przekształceniowej, połączeniowej lub podziałowej na gruncie przepisów krajowych. Na gruncie prawa polskiego oznacza to konieczność przyznania spółce komandytowo-akcyjnej pełnej zdolności połączeniowej (w tym prawa do udziału w procesie połączenia w charakterze spółki przejmującej lub nowo związanej) oraz zdolności podziałowej, w przypadkach, w których występuje unijny element transgraniczny.

- 6.7. Zatem utrzymanie ograniczenia zawartego w 491 § 1¹ zd. 2 k.s.h., zgodnie z którym w przypadku połączenia transgranicznego spółka komandytowo-akcyjna nie może być spółką przejmującą albo spółką nowo związaną, stanowiłoby naruszenie Dyrektywy 2019/2121. W celu dostosowania polskiego porządku prawnego do Dyrektywy 2019/2121 wspomniane ograniczenie powinno zostać zniesione.
- 6.8. Pewne wątpliwości mogą się wiązać z sytuacją, w której w wyniku przejścia spółki kapitałowej przez spółkę komandytowo-akcyjną część wspólników odpowiadających przed połączeniem do wysokości wniesionego wkładu miałyby zyskać status komplementariuszy, ponoszących osobistą odpowiedzialność za zobowiązania spółki. Ryzyko to jest jednak łagodzone przez rozwiązania przyjęte w art. 126a Znowelizowanej Dyrektywy 2017/1132, zgodnie z którym wspólnicy, głosujący przeciw transgranicznemu podziałowi są uprawnieni do żądania odkupienia przysługujących im praw udziałowych.
- 6.9. Należy zauważyć, że ograniczenie ochrony wspólnika do możliwości żądania odkupienia przysługujących mu praw udziałowych nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą ochrony własności i innych praw majątkowych. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości, że konstytucyjna ochrona własności (art. 21 ust. 2 oraz art. 64 Konstytucji) rozciąga się na prawa udziałowe w spółkach kapitałowych³⁶. Nie oznacza to jednak, że nie jest możliwe dokonanie przymusowego wykupu praw udziałowych wspólników mniejszościowych³⁷. W orzeczeniu dotyczącym badania konstytucyjności instytucji *squeeze-out*, Trybunał Konstytucyjny doszedł do wniosku, że możliwa jest ingerencja w pozycję korporacyjną wspólnika, przy zastosowaniu do niej konstytucyjnych wymogów, odnoszących się między innymi do gwarancji słusznego odszkodowania za prawa udziałowe, których wspólnik

³⁶ Por. wyrok TK z 8.03.2004 r., SK 23/03, OTK-A 2004, Nr 3 poz., 18; wyr. TK z 21.06.2005 r., P 25/02, OTK-A 2005, Nr 6, poz. 65. Szerzej na ten temat: A. Radwan, *Ius dissidentium. Granice konsensusu korporacyjnego i władzy większości w spółkach kapitałowych*, Warszawa 2016, s. 547 i nast. Zbliżone stanowisko prezentowane jest w literaturze niemieckiej, w której podkreśla się, że ochrona własności, gwarantowana w art. 14 niemieckiej ustawy zasadniczej (*Grundgesetz*), odnosi się również do praw udziałowych ucieleśnionych w akcjach (zob. szerzej na ten temat: I. Fuchs, *Der aktienrechtliche Squeeze-out*, Kolonia 2009, s. 34; C. Hofmann, *Der Minderheitschutz im Gesellschaftsrecht*, Berlin 2011, s. 100).

³⁷ Zob. wyrok TK z 21.06.2005 r., P 25/02, OTK-A 2005, Nr 6, poz. 65.

jest pozbawiany³⁸. Te same argumenty odnieść można do pozycji wspólnika, który nie godzi się na transgraniczne połączenie spółki i formą przysługującej mu ochrony jest żądanie odkupienia należących do niego praw udziałowych.

7. Spółka komandytowo-akcyjna w transgranicznych przekształceniach spółek

- 7.1. Dyrektywa 2019/2121 odnosi się również do kwestii, które nie były przedmiotem regulacji Dziesiątej Dyrektywy oraz Dyrektywy 2017/1132 w dotychczasowym brzmieniu – transgranicznych przekształceń oraz podziałów spółek kapitałowych. Argumenty wskazane w pkt. 5 i 6 powyżej przesądzają o tym, że Dyrektywa 2019/2121 zakłada dopuszczalność udziału spółek komandytowo-akcyjnych w tych procesach transformacyjnych.
- 7.2. Implementacja przepisów Dyrektywy 2019/2121 odnoszących się do transgranicznych przekształceń spółki komandytowo-akcyjnej zdają się budzić mniej wątpliwości ze względu na zdolność przekształceniową spółek komandytowo-akcyjnych na gruncie prawa polskiego (art. 551 § 1 k.s.h.).
- 7.3. Należy zauważyć, że Znowelizowana Dyrektywa 2017/1132 pozwala na wprowadzenie mechanizmów chroniących osoby mające uzyskać status komplementariuszy w wyniku transgranicznego przekształcenia spółki kapitałowej w spółkę komandytowo-akcyjną. Zgodnie z przepisem art. 86h ust. 4 Znowelizowanej Dyrektyw 2017/1132

[j]eżeli postanowienie w planie przekształcenia transgranicznego lub zmiana aktu założycielskiego przekształcanej spółki prowadzi do zwiększenia zobowiązań gospodarczych wspólnika wobec spółki lub osób trzecich, państwa członkowskie mogą wymagać w takich szczególnych okolicznościach, aby dany wspólnik zatwierdził takie postanowienie lub taką zmianę aktu założycielskiego, pod warunkiem że taki wspólnik nie jest w stanie wykonywać uprawnień ustanowionych w art. 86i.

Zatem zgodne ze Znowelizowaną Dyrektywą 2017/1132 będzie wprowadzenie rozwiązania zbliżonego, do art. 576 k.s.h., zgodnie z którym przekształcenie spółki kapitałowej w spółkę komandytową lub komandytowo-akcyjną wymaga uzyskania pisemnej zgody osób, które w spółce przekształcanej mają być komplementariuszami (pod warunkiem, że nie mogą oni skorzystać z prawa „wyjścia”).

- 7.4. Ponadto Dyrektywa 2019/2121 przyznaje prawo „wyjścia” ze spółki tym wspólnikom, którzy nie wyrażają zgody na przekształcenie. Od niedawna podobne rozwiązania na

³⁸ Zob. szerzej: A. Radwan, *Ius...*, s. 551.

gruncie krajowych przekształceń spółek kapitałowych w spółki osobowe przewiduje przepis art. 576¹ k.s.h.³⁹.

8. Spółka komandytowo-akcyjna w transgranicznych podziałach spółek

- 8.1. Więcej wątpliwości budzić może implementacja Dyrektywy 2019/2121 w zakresie transgranicznych podziałów, ze względu na fakt, że na gruncie prawa krajowego spółki komandytowo-akcyjne, jako spółki osobowe, nie mają zdolności podziałowej (art. 528 § 2 k.s.h.).
- 8.2. Brak zdolności podziałowej spółek osobowych na gruncie prawa polskiego budzi kontrowersje⁴⁰. Wśród argumentów mających uzasadniać brak zdolności podziałowej wskazuje się zamiar niedopuszczenia do „jeszcze większego rozdrobnienia małych organizacji, jakimi ze swej natury są spółki osobowe”⁴¹. Zwraca się również uwagę na silną więź osobową pomiędzy współnikami, co powoduje, że powstałe podziały majątku mogłyby wypaczyć istotę spółek osobowych⁴². Brak możliwości podziału spółki osobowej ma również wynikać z dążenia do ochrony wierzycieli – jak wskazuje Andrzej Szumański, niemożliwość podziału substratu osobowego spółki decyduje o jej wiarygodności⁴³.
- 8.3. Niezależnie od tego, że wspomniane argumenty nie mają charakteru niepodważalnego w odniesieniu do wszystkich typów spółek osobowych, nie znajdują one uzasadnienia zwłaszcza w przypadku spółki komandytowo-akcyjnej.
- 8.4. Po pierwsze, spółki komandytowo-akcyjne mogą prowadzić działalność na szeroką skalę, a wręcz zostały stworzone w tym celu, jako alternatywa dla spółek akcyjnych, pozwalająca grupie założycieli na zachowanie pełniejszej kontroli nad prowadzeniem spraw spółki, przy jednoczesnym umożliwieniu pozyskiwania kapitału od pasywnych inwestorów.
- 8.5. Po drugie, jak wskazano w pkt. 3, spółka komandytowo-akcyjna posiada, obok cech osobowych, silne cechy kapitałowe, a osobista więź między współnikami nie jest jej znamieniem w takim stopniu, w jakim dotyczy to np. spółki jawnej.

³⁹ Dodany przez art. 1 pkt 27 ustawy z dnia 19.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1655 ze zm.).

⁴⁰ Zob. np. P. Pinior, [w:] J. Strzępka (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2015, komentarz do art. 576 k.s.h., nt 8; U. Roge, [w:] Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020, komentarz do art. 528 k.s.h., nt 15.

⁴¹ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 528 k.s.h., nt 29.

⁴² A. Kidyba, *Komentarz aktualizowany do art. 301-633 Kodeksu spółek handlowych*, Gdańsk 2021, komentarz do art. 528, nt 3.

⁴³ A. Szumański, [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 528 k.s.h., nt 29.

- 8.6. Po trzecie, podział nie musi prowadzić do pokrzywdzenia interesów wierzycieli, bowiem osobista odpowiedzialność komplementariusza za zobowiązania spółki powstałe w okresie jego uczestnictwa w spółce trwa po jego wystąpieniu ze spółki⁴⁴. Zatem, ewentualne zmiany w składzie osobowym komplementariuszy w procesie podziału spółki komandytowo-akcyjnej nie naruszają praw jej wierzycieli do dochodzenia zaspokojenia przysługujących im wierzytelności przez współnika. Ponadto, w procedurze podziału stosowane są mechanizmy służące ochronie wierzycieli, którzy zyskują uprawnienie do domagania się udzielenia im stosownego zabezpieczenia, jeżeli uprawdopodobnią, że zaspokojenie ich wierzytelności jest zagrożone przez podział (art. 546 § 2 k.s.h. oraz art. 160j ust. 1 Dyrektywy 2019/2121). Ochronę wierzycieli zapewnia również solidarna odpowiedzialność spółek biorących udział w podziale za zobowiązania spółki dzielone powstałe przed podziałem (art. 546 § 1 k.s.h. oraz art. 160j ust. 2 Dyrektywy 2019/2121)⁴⁵.
- 8.7. Podsumowując, fakt, że Dyrektywa 2019/2121 nakazuje wprowadzenie do prawa polskiego przepisów umożliwiających dokonanie podziału spółki komandytowo-akcyjnej nie jest sprzeczny z istotą tej spółki i nie stanowi zagrożenia dla jej wierzycieli.

9. Postulat ujednoczenia przepisów o krajowych i transgranicznych transformacjach spółek komandytowo-akcyjnych

- 9.1. Należy zauważyć, że ograniczenie się przez polskiego ustawodawcę do implementacji Dyrektywy 2019/2121 i wprowadzenie możliwości dokonywania transgranicznych połączeń z udziałem spółek komandytowo-akcyjnych jako spółek przejmujących lub nowo zawiązanych oraz możliwości przeprowadzania transgranicznych podziałów spółki komandytowo-akcyjnej, przy jednoczesnym pozostawieniu w dotychczasowym brzmieniu przepisów o podziałach krajowych doprowadzi do paradoksalnej sytuacji, w których dopuszczalne będzie dokonanie transformacji transgranicznej, przy jednoczesnym braku możliwości dokonania analogicznej transformacji krajowej. Takie rozwiązanie byłoby pozbawione jakiegokolwiek uzasadnienia aksjologicznego. Wydaje się bowiem, że to połączenia i podziały transgraniczne wiążą się z większą liczbą zagrożeń dla współników, wierzycieli i innych interesariuszy spółek, a zatem powinny podlegać ściślejszym ograniczeniom niż transformacje krajowe.
- 9.2. W celu uniknięcia takiej sytuacji zasadne jest dostosowanie przepisów o krajowych połączeniach i podziałach spółek komandytowo-akcyjnych, do tych odnoszących się

⁴⁴ Uchwała SN z 18.12.2008 r., III CZP 126/08, OSNC 2009, nr 11, poz. 150.

⁴⁵ Za dopuszczeniem podziałów spółek komandytowo-akcyjnych *de lege ferenda* opowiada się m. in. P. Piniór (zob. P. Piniór, [w:] J. Strzępka (red.), *Kodeks...*, komentarz do art. 576 k.s.h., nt 8).

do połączeń i podziałów transgranicznych. Jak próbowano wykazać w pkt. 6 i 8 powyżej, rozwiązania wprowadzane Dyrektywą 2019/2121 odpowiadają postulatowi zgłaszanemu od lat przez przedstawicieli polskiej nauki prawa. Zmiany są konieczne w celu uelastycznienia regulacji spółki komandytowo-akcyjnej, co może wpłynąć na jej uatrakcyjnienie jako formy prowadzenia działalności gospodarczej.

- 9.3. Należy się zastanowić, czy implementacja Dyrektywy 2019/2121, która wiąże się z koniecznością dokonania szeregu istotnych zmian w regulacjach odnoszących się do transformacji spółek komandytowo-akcyjnych, nie jest dobrą okazją do podjęcia debaty nad zasadnością ukształtowania spółki komandytowo-akcyjnej jako spółki osobowej. Dopuszczenie podziałów tego typu podmiotów i ich występowanie w połączeniach w charakterze spółki przejmującej lub nowo związanej będzie stanowiło wyłom w zasadach legislacji odnoszących się do transformacji spółek osobowych i kapitałowych. Jak próbowano wskazać w pkt. 3, spółka komandytowo-akcyjna ma charakter hybrydy, łączącej cechy spółki osobowej i spółki kapitałowej, a jej uznanie przez polskiego ustawodawcę za spółkę osobową jest wyjątkiem na skalę europejską.
- 9.4. Być może rozwiązaniem właściwszym niż wprowadzanie wycinkowych zmian odnoszących się do połączeń i podziałów, które rozbijałyby przyjętą w Kodeksie spółek handlowych systematykę podziału na spółki osobowe i spółki kapitałowe, byłaby kompleksowa reforma spółki komandytowo-akcyjnej i jej umiejscowienie wśród spółek kapitałowych. Taki postulat został zgłoszony w doktrynie przy okazji wdrażania Dziesiątej Dyrektywy przez Adama Opalskiego, który wskazywał wówczas, że

pozwoлиłyby to spółkom komandytowo-akcyjnym występowanie w roli spółek przejmujących i nowo związanych, a tym samym umożliwiłyby pełną, systemowo prawidłową implementację Dziesiątej Dyrektywy do prawa polskiego. W wiodących systemach kontynentalnej Europy spółka komandytowo-akcyjna jest wprost kwalifikowana jako spółka kapitałowa albo przynajmniej traktowana jako podmiot bliższy spółkom akcyjnym niż spółkom komandytowym (por. § 278 i nast. niemieckiej ustawy akcyjnej oraz art. L226-1 i nast. francuskiego kodeksu handlowego)⁴⁶.

- 9.5. Te same argumenty można powtórzyć obecnie. Pełna zdolność podziałowa, przekształceniowa i połączeniowa spółek komandytowo-akcyjnych w kontekście transgranicznym jest dodatkowym argumentem wskazującym na zasadność kwalifikacji tego typu spółki jako spółki kapitałowej. Brak kompleksowej reformy spółki komandytowo-akcyjnej i ograniczenie się do wycinkowej ingerencji ustawodawcy, mającej na celu wyłącznie implementację Dyrektywy 2019/2121 w najwęższym możliwym zakresie będzie prowadzić do zaburzenia systematyki Kodeksu spółek handlowych i przyjętego podziału typologicznego na spółki kapitałowe i spółki osobowe.

⁴⁶ A. Opalski, *Transgraniczne...*, „Rejent” 2008, nr 7–8, s. 21.

Bibliografia

- Bachmann G., [w:] Spindler G., Stilz E. (red.), *Kommentar zum Aktiengesetz*, Beck.online 2021.
- Bieniak M., *Spółka komandytowo akcyjna w kodeksie spółek handlowych na tle regulacji włoskiego kodeksu cywilnego*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 1.
- Fuchs I., *Der aktienrechtliche Squeeze-out*, Kolonia 2009.
- Hofmann C., *Der Minderheitsschutz im Gesellschaftsrecht*, Berlin 2011.
- Horodyński D., Glosa do wyroku TSUE z 22.05.2015 r., C-357/13, „Monitor Podatkowy” 2016, nr 4.
- Kidyba A., *Spółka komandytowo-akcyjna w Niemczech i w projekcie prawa spółek handlowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2000, nr 3.
- Kidyba A., *Komentarz aktualizowany do art. 301-633 Kodeksu spółek handlowych*, Gdańsk 2021.
- Kohutek K., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 25 kwietnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych*, Warszawa 2008, LEX.
- Lewandowski R., *Spółka komandytowo akcyjna w prawie brytyjskim na tle prawnoporównawczym*, „Prawo Spółek” 2005, nr 12.
- Opalski A., *Nowelizacja Kodeksu spółek handlowych w sprawie transgranicznego łączenia się spółek kapitałowych*, „Monitor Prawniczy” 2008, nr 15 (dodatek).
- Opalski A., *Transgraniczne łączenie spółki – nowy sposób koncentracji przedsiębiorców w prawie polskim*, „Rejent” 2008, nr 7-8.
- Pinior P., [w:] J. Strzępka (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Podsiadlik C., *Spółka komandytowo-akcyjna w prawie francuskim w aspekcie projektowanych zmian Kodeksu handlowego*, „Prawo Spółek” 1998, nr 4.
- Szumański A., [w:] Pyzioł W., Szumański A., Weiss I., *Prawo spółek*, Warszawa 2019.
- Radwan A., *Ius dissidentium. Granice konsensusu korporacyjnego i władzy większości w spółkach kapitałowych*, Warszawa 2016.
- Roge U., [w:] Z. Jara (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2020.
- Sołtysiński S., Moskwa P., [w:] Sołtysiński S. (red.), *Prawo spółek kapitałowych. System Prawa Prywatnego*, t. 17a, Warszawa 2015.
- Szajkowski A., [w:] Szajkowski A. (red.), *Prawo spółek osobowych. System prawa prywatnego*, t. 16, Warszawa 2016.
- Szumański A., [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2012.
- Wiórek M. P., [w:] R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski (red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz. Tytuł IV. Łączenie, podział i przekształcanie spółek. Tytuł V. Przepisy karne. Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i przepisy końcowe*, Warszawa 2011.